

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права

Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

В. В. Третько

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Педагогіка і психологія вищої школи

Назва

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта

Предметна спеціальність – 014.021 Середня освіта. Мова та література (англійська)

Рівень вищої освіти – Другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма – Англійська мова і література

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС

Шифр дисципліни – ОЗП.02

Мова навчання – українська, англійська, німецька

Статус дисципліни: Обов'язкова (цикл загальної підготовки)

Факультет – міжнародних відносин і права

Кафедра – іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні Заняття						
О	Д	1	2	4	120	51	17		34		69			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми магістра

Програма складена

Підпис

д. пед. н., проф. Н.М. Бідюк
Ініціали, прізвище викладача(ів)

Схвалена на засіданні кафедри іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

Протокол від 10 вересня 2021 р. № 1

Зав. кафедри

Підпис

Ініціали, прізвище

Н.М. Бідюк

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин і права

Протокол від 28 вересня 2021 р. № 2

Голова Вченої ради факультету

Підпис

В.В. Третько
Ініціали, прізвище

Хмельницький 2021

ВСТУП

Дисципліна спрямована на формування системи психолого-педагогічних знань та умінь організації освітньо-виховного процесу у ЗВО. Зміст дисципліни орієнтовано на: розширення збагачення поняттєво-категоріального апарату; розуміння сутності педагогічних підходів щодо розв'язання складних завдань і проблем інноваційного характеру у процесі професійної діяльності; формування мотивації та ціннісних орієнтацій до педагогічної діяльності у ЗВО; творче використання освітніх та інформаційних ресурсів для удосконалення освітньо-виховного процесу у ЗВО; формування навичок міжособистісної взаємодії, організаційних умінь, лідерських якостей; осмислення та прогнозування власної педагогічної діяльності.

Під час викладання дисципліни використовуються такі *форми, методи, технології і засоби навчання*: інтерактивна лекція-дискусія, практичне заняття, групове обговорення, індивідуальний міні-проект; інформаційно-комп'ютерні технології (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, модульне об'єктно-орієнтоване навчальне середовище Moodle, платформа YouTube).

Дисципліна викладається для здобувачів освіти денної форми навчання.

Преквізити: вихідна

Кореквізити: методика викладання іноземної мови у профільній і вищій школі; методологія і організації наукових досліджень; педагогічна, переддипломна практика.

Відповідно до освітньо-професійної програми дисципліна має забезпечити такі компетентності:

Загальні: здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, порівняння педагогічних явищ; здатність генерувати нові ідеї, виявляти, ставити та вирішувати комплексні практичні завдання; здатність до підготовки, організації та проведення навчальних занять з використанням теоретичних та методологічних напрацювань власного дослідження. здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного само менеджменту; здатність брати відповідальність за навчання інших; здатність працювати в команді та автономно, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

Спеціальні: здатність комбінувати традиційні та інноваційні методи, технології і засоби навчання; аналізувати та відбирати навчальні матеріали, розробляти навчально-методичне забезпечення освітнього процесу з іноземної мови та літератури у ЗВО; здатність створювати психологічно безпечне та комфортне освітнє середовище, планувати й організовувати освітній процес відповідно до вимог внутрішньої системи забезпечення якості освіти; здатність організовувати самостійну навчально-пізнавальну діяльність студентів, створювати умови для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій та саморозвитку; здатність обирати відповідні форми та методи контролю, розробляти критерії та забезпечувати об'єктивність оцінювання результатів навчання студентів; здатність до проектування, критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності.

Програмні результати навчання: оперувати базовими категоріями та поняттями педагогіки і психології вищої школи; розв'язувати, критично осмислювати, узагальнювати та прогнозувати значущі педагогічні проблеми інноваційного характеру у процесі професійної діяльності; використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні, освітні, виховні технології організації освітнього процесу залежно від освітніх цілей та індивідуальних особливостей суб'єктів навчання; використовувати наукові та практичні досягнення, теоретичні знання в педагогічній (викладацькій) діяльності; забезпечувати організацію самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій, саморозвитку та самовдосконалення; проектувати, аналізувати та коригувати власну педагогічну діяльність; демонструвати практичні уміння з широким використанням інформаційних ресурсів; творчо використовувати набуті знання й уміння для удосконалення освітньо-виховного процесу у ЗВО; створювати безпечне освітнє середовище та умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітньо-виховного процесу у ЗВО.

Мета дисципліни: Формування педагога нової генерації, розвиток інтересу до науково-педагогічних проблем у сфері педагогічної освіти, формування умінь аналізувати, інтерпретувати науково-педагогічні явища, причинно-наслідкові зв'язки між ними на основі узагальнення і систематизації знань з педагогічних наук; розвиток мотивації до педагогічної (викладацької) діяльності; формування готовності до міжособистісної взаємодії.

Предмет: освітньо-виховний процес у ЗВО

Завдання дисципліни: Сприяння розвитку професійної компетентності, творчого мислення здобувачів освіти щодо планування і організації педагогічної діяльності у вищій школі; ознайомлення з підходами та принципами організації освітнього-виховного процесу у ЗВО; самовдосконалення набутих знань й умінь для успішної реалізації педагогічного потенціалу із професійною метою.

Очікувані результати навчання: Здобувач, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: виокремлювати, систематизувати, аналізувати, розв'язувати, критично осмислювати, узагальнювати та прогнозувати значущі педагогічні проблеми в галузі педагогіки і психології вищої школи; оперувати базовими категоріями та поняттями педагогіки і психології вищої школи; розв'язувати, використовувати наукові та практичні досягнення, теоретичні знання в педагогічній (викладацькій) діяльності; застосовувати сучасні форми, методи технології навчання у вищій школі; створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітньо-виховного процесу у ЗВО; проєктувати, аналізувати та коригувати власну педагогічну діяльність; демонструвати практичні уміння з широким використанням інформаційних ресурсів; творчо використовувати набуті знання й уміння для удосконалення освітньо-виховного процесу у ЗВО; створювати атмосферу співтворчості і співробітництва, безпечне освітнє середовище.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	СРС
Тема 1. Поняття про педагогіку вищої школи як науку. Предмет, об'єкт, завдання педагогіки вищої школи. Поняття психології вищої школи.	2	4	8
Тема 2. Особливості розвитку студента як суб'єкта соціального життя	2	4	8
Тема 3. Історія розвитку педагогічної думки і школи в Україні. Історія розвитку вищої освіти	2	4	8
Тема 4. Роль і місце науково-педагогічного працівника в розвитку демократичного суспільства, його функції.	2	4	8
Тема 5. Сутність та особливості навчального процесу у вищій школі. Нормативно- методичне забезпечення якості навчання.	2	4	8
Тема 6. Дидактика вищої школи. Методи та форми організації навчання. Методи контролю знань. Моніторинг якості вищої освіти	2	4	8
Тема 7. Сутність процесу виховання у системі вищої освіти, його специфіка, компоненти. Концепції виховної роботи з урахуванням особливостей і традицій навчального закладу. Позааудиторна діяльність студента.	2	4	8
Тема 8. Психологічні аспекти освітнього	3	6	13

процесу у вищій школі. Безпечне освітнє середовище. Психологічний клімат в студентському колективі.			
Разом за семестр:	17	34	69

3.2. Програма навчальної дисципліни

3.2.1. Зміст лекційного курсу

денна форма навчання

Номер лекції	Перелік тем лекцій	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття про педагогіку вищої школи як науку. Предмет, об'єкт, завдання педагогіки вищої школи. Поняття психології вищої школи. О: [1- 6]; Д: [1-10]	2
2	Тема 2. Особливості розвитку студента як суб'єкта соціального життя	2
3	Тема 3. Історія розвитку педагогічної думки і школи в Україні. Історія розвитку вищої освіти. О: [1- 6]; Д: [1-10]	2
4	Тема 4. Роль і місце науково-педагогічного працівника в розвитку демократичного суспільства, його функції. О: [1- 6]; Д: [1-10]	2
5	Тема 5. Сутність та особливості навчального процесу у вищій школі. Нормативно- методичне забезпечення якості навчання. О: [1- 6]; Д: [1-10]	2
6	Тема 6. Дидактика вищої школи. Методи та форми організації навчання. Методи контролю знань. Моніторинг якості вищої освіти. О: [1- 6]; Д: [1-10].	2
7	Тема 7. Сутність процесу виховання у системі вищої освіти, його специфіка, компоненти. Концепції виховної роботи з урахуванням особливостей і традицій навчального закладу. Позааудиторна діяльність студента. О: [1- 6]; Д: [1-10].	2
8	Тема 8. Психологічні аспекти освітнього процесу у вищій школі. Безпечне освітнє середовище. Психологічний клімат в студентському колективі. О: [1- 6]; Д: [1-10].	3
	Разом за семестр:	17

3.2.2. Зміст практичних (семінарських) занять

денна форма навчання

№ з/п	Перелік тем практичних занять	Кількість годин
1	Сутнісні характеристики педагогіки вищої школи. Предмет педагогіки вищої школи, методологічні аспекти організації вищої освіти. Загальнонаукові підходи (діяльнісний, комунікативний, суб'єктний, інтерактивний). Мета і завдання психології вищої школи. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти. Особливості організації навчально-виховного процесу у вищій школі. О: [1- 6]; Д: [1-10].	4
2	Психологічні особливості розвитку студента: криза юності, самостійного життя, своєрідність молодості. Соціальний, моральний та інтелектуальний розвиток студента. Формування позитивної мотивації навчання та педагогічної діяльності у вищій школі. О: [1- 6]; Д: [1-10].	4
3	Розвиток педагогічної думки в Україні. Реформування Української вищої школи. О: [1- 6]; Д: [1-10].	4

4	Новаторські педагогічні ідеї та творчі досягнення відомих педагогів. Складові майстерності педагогічної діяльності викладача вищої школи. Авторитарна демократична особистість педагога вищого навчального закладу. Особливості вербальної та невербальної поведінки, культура мовлення, педагогічний такт викладача, професійна і корпоративна етика. О: [1- 6]; Д: [1-10].	4
5	Особливості організація навчального процесу у вищій школі. Нормативно-методичне забезпечення якості навчання. О: [1- 6]; Д: [1-10].	4
6	Навчальний процес у вищій школі як система організаційних і дидактичних засобів. Поняття про дидактику у класичній спадщині та сучасності. Категорії дидактики вищої школи. Зміст освіти. Принципи навчання як орієнтир у викладацькій роботі. Поняття про процес навчання як діяльнісний, пізнавальний і комунікативний. Структура навчального процесу. Соціальні функції навчання. Методи, форми, технології організації навчання у вищій школі. Методи контролю знань. Моніторинг якості вищої освіти. О: [1- 6]; Д: [1-10].	4
7	Сутність процесу виховання у системі вищої освіти, його специфіка, компоненти. Концепції виховної роботи з урахуванням особливостей і традицій вищого навчального закладу. Позааудиторна діяльність студента. Мета, зміст, умови виховання студентської молоді як організації опосередкованого педагогічного впливу на студентів через “виховне” середовище, взаємодію викладачів і студентів. Особливості виховання студентів у процесі навчання і в позанавчальний час. О: [1- 6]; Д: [1-10].	4
8	Психолого-педагогічні проблеми впливу на розвиток студентів (опосередкованість впливу, ціннісні орієнтації студентів, установки та поведінка студентів, їхній взаємозв'язок, особливості їхньої зміни, міжособистісні стосунки студентів, їхні взаємини з викладачем). Психологічний клімат в студентському колективі. Безпечне освітнє середовище. О: [1- 6]; Д: [1-10].	4
9	Індивідуальне завдання О: [1- 6]; Д: [1-10].	2
Разом за семестр:		34

3.2.4. Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи денна форма навчання

Самостійна робота студентів денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні матеріалу лекцій, підготовці до практичних занять та підсумкового контролю. Керівництво самостійною роботою здійснює викладач згідно з розкладом консультацій.

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання матеріалу лекції	3
2	Підготовка до практичного заняття 1	4
3	Опрацювання матеріалу лекції	3
4	Підготовка до практичного заняття 2	4
5	Опрацювання матеріалу лекції	3
6	Підготовка до практичного заняття 3	4
7	Опрацювання матеріалу лекції	3
8	Підготовка до практичного заняття 4	4
9	Опрацювання матеріалу лекції	3
10	Підготовка до практичного заняття 5	4

11	Опрацювання матеріалу лекції	3
12	Підготовка до практичного заняття 6	4
13	Опрацювання матеріалу лекції	3
14	Підготовка до практичного заняття 7	4
15	Опрацювання матеріалу лекції	3
16	Підготовка до практичного заняття 8	4
17	Підготовка до індивідуального завдання	13
	Разом за семестр:	69

4. ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для досягнення програмних результатів навчання дисципліни використовуються сучасні методи навчання. На лекціях застосовуються словесні методи (лекція, пояснення, розповідь) у поєднанні з наочними методами (демонстрування презентацій), метод проблемного навчання (проблемний виклад навчального матеріалу). Під час практичних занять використовуються інтерактивні методи (інтерактивна бесіда, диспут), метод проблемного навчання (створення проблемних ситуацій). Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються інформаційно-комунікаційні технології навчання з використанням мультимедійних засобів, модульного об'єктно-орієнтованого навчального середовища Moodle, сервісу для проведення онлайн конференцій Zoom. Самостійна робота студентів передбачає опрацювання інформаційних матеріалів, підготовку до практичних занять.

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю: - усне опитування; - оцінювання практичних робіт; оцінювання індивідуального завдання. Під час виведення підсумкової семестрової оцінки враховуються результати всіх видів навчальних робіт, передбачених програмою дисципліни. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі іспиту.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань здобувачів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; мультимедіа презентація результатів індивідуальних досліджень (завдань). При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться усним опитуванням з усього матеріалу дисципліни. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота (практичні заняття)	Самостійна робота (індивідуальне завдання)	Підсумковий контрольний захід
		Іспит

0,6	0,2	0,2

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання	
A	4,75–5,00	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24		Достатньо – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

7. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Система сучасної вищої освіти.
2. Особливості розвитку студентської молоді, врахування їх у навчально-виховному процесі вищої школи.
3. Особливості адаптації студентів до навчально-виховного процесу у вищій школі.
4. Організаційно-педагогічні основи діяльності ЗВО за Законом України “Про вищу освіту”.
5. Психологічні аспекти навчального процесу у закладах вищої освіти.
6. Формування у студентів внутрішньої мотивації навчання.
7. Підходи до організації навчального процесу у вищій школі, його структура.
8. Принципи навчання у вищій школі.
9. Формування у студентів розумових дій, спеціальних і загальних навчальних умінь.
10. Особливості, моделі, структура змісту вищої освіти.
11. Підходи до відбору змісту навчального курсу у вищій школі.
12. Особливості побудови навчальних планів та програм.
13. Шляхи формування позитивного ставлення студентів до навчальної інформації.
14. Сучасні технології навчання у вищій школі.
15. Педагогіка співробітництва та особистісно-орієнтована педагогіка у вищій школі.
16. Лекція – одна з провідних форм навчання у вищій школі. Види лекцій (класична, інтерактивна), їх структура, вимоги до проведення лекційних занять у порівнянні поглядів відомих учених-педагогів.
17. Семінарське, практичне, лабораторне заняття.

18. Педагогічне консультування, майстер-класи.
 19. Проектна форма навчання.
 20. Методи навчання.
 21. Використання інтерактивних форм і методів навчання, їх різновиди (практикум, тренінги, мистецько-ігрові форми навчання, методи наративу: розповіді, описи, автобіографічні, життєві історії, майстер-класи, педагогічне консультування).
 22. Освітні інноваційні технології в системі вищої школи України.
 23. Поняття «освітня інновація».
 24. Сутність та особливості розвивального навчання студентів.
 25. Застосування активних методів навчання у вищій школі.
 26. Методи формування мислительних дій студентів у єдності з іншими методами навчання.
 27. Розвиток критичного та творчого мислення студентів.
 28. Слабкі та сильні сторони лекцій у вищій школі, вимоги та рекомендації щодо її проведення.
 29. Структура лекції, її типи, критерії оцінки її ефективності.
 30. Семінарські та практичні заняття у вищій школі, умови ефективності їх проведення.
 31. Типи семінарських та практичних занять, критерії аналізу їхньої організації.
 32. Особливості та умови ефективно організації самостійної роботи студентів.
 33. Система контролю в навчальному процесі вищої школи.
 34. Педагогічна етика та такт викладача вищої школи.
 35. Культура вербального і невербального спілкування викладача вищої школи.
 36. Основні функції та принципи організації моніторингу якості знань, умінь, навичок.
 37. Види і форми організації перевірки студентів (індивідуальна, групова, фронтальна перевірка, самоконтроль, рейтингова система).
 38. Форми контролю якості знань, умінь, навичок студентів (усна співбесіда, письмове, фронтальне опитування, стандартизований контроль; письмова перевірка, експрес-контроль, лабораторно-практичний контроль, тестова перевірка, колоквиуми, контрольні роботи, заліки, курсові та дипломні роботи, семестрові та державні іспити).
 39. Кредитно-модульна система оцінювання студентів у вищій школі.
 40. Навчання студентів у закладах вищої школи.
 41. Особливості педагогічних конфліктів у вищому закладі, шляхи їх розв'язання.
 42. Умови та шляхи формування студентської команди, спільноти.
 43. Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів.
 44. Застосування методів науково-педагогічного дослідження у вищій школі.
 45. Особливості інновацій у розвитку вищої освіти у розвинутих зарубіжних країнах.
 46. Досвід діяльності перших ЗВО в Україні.
 47. Форми організації навчання у ЗВО.
 48. Впровадження сучасних технологій навчання на заняттях у вищій школі.
 49. Сучасні проблеми, шляхи і засоби виховання студентської молоді.
 50. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.
- Безпечне освітнє середовище.
51. Характеристики сучасних педагогічних технологій.
 52. Класифікація педагогічних технологій.
 53. Професійний розвиток викладача вищої школи України.
 54. Роль викладача вищої школи в якісній підготовці майбутніх фахівців певної спеціальності.
 55. Гуманістична спрямованість особистості викладача.
 56. Сутність, специфіка, структурні компоненти педагогічної діяльності викладача вищої школи.

57. Структурні компоненти педагогічної діяльності викладача: система взаємопов'язаних знань та вмінь: спеціальних, педагогічних, психологічних, методичних; конструктивна, організаційно-мобілізуєча, комунікативно-розвиваєча, інформаційно-орієнтувальна, дослідницька, гностична діяльність.

58. Функції викладача. Права та обов'язки викладача.

59. Принципи, форми організації моніторингу якості освіти.

60. Види і форми перевірки знань студентів вищої школи.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аніловська Г.Я. Університетська освіта : навч. посібник / Аніловська Г.Я., Марушко Н.С., Томаневич Л.М. Львів : «Магнолія-2018». 304 с.

2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури. - К.: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.

3. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. Д., 2014. 416 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>

4. Педагогіка вищої школи : Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожо, О.Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.

5. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.

6. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.

Додаткова

Інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua>

2. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. – Режим доступу : <http://www.dnrb.gov.ua>

4. Сайт Національної парламентської бібліотеки України. – Режим доступу : <http://www.nplu.org>

5. Сайт Електронної бібліотеки Хмельницького національного університету. – Режим доступу : <http://lib.khnu.km.ua/>.

6. Модульне середовище для навчання ХНУ. – Режим доступу : <https://msn.khnu.km.ua/>.

7. Портал сучасних педагогічних ресурсів. – Режим доступу : <http://www.intellect-invest.org.ua>

8. Освіта. UA. – Режим доступу : <http://osvita.ua>

9. Інформаційний сайт Інституту педагогіки НАПН України. Відділ порівняльної педагогіки. <http://undip.org.ua/structure/research%20units/>

10. Інформаційний сайт Української асоціації дослідників освіти (УАДО). Режим доступу : <https://www.uera.org.ua/uk/>